

Суботницький І.М.

викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

Рутецький В.В.

заслужений артист України, доцент

кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ З МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Сучасна фахова підготовка майбутнього вчителя передбачає підвищення рівня духовної культури, формування національної свідомості, громадянських рис, моральних і естетичних якостей, художнього смаку, пробудження творчої активності особистості, що стає можливим за умови осмислення культурно-історичного та художнього значення здобутків українського народу, відтворення у змісті навчально-виховного процесу народних традицій, виявлення можливостей їх використання при вивченні мистецьких дисциплін.

Музичне мистецтво має вагомий вплив на особистість вже з перших кроків у мистецькій діяльності, оскільки людина, знаходячись у творчому процесі накопичує знання, уміння і розширює коло музичного тезаурусу [1]. Через прилучення до музичного мистецтва у людини активізується творчий потенціал, розвиток інтелектуального та чуттєвого складових, і чим раніше закладені ці компоненти, тим активніше буде їх прояв у залученні до художніх цінностей світової культури.

Розуміння музичного мистецтва, як цілісного духовного світу, що дає уявлення про дійсність, про її закономірності, про себе самого, можливо через формування і розвиток музичних здібностей на заняттях з основного музичного інструменту у навчальному педагогічному закладі.

Одним із важливих завдань естетичного виховання на всіх етапах є розвиток емоційного відгуку до музики і творів мистецтва. У процесі розвитку природних задатків і художнього потенціалу, емоційної чутливості студента викладач прагне розвивати не тільки загальну музикальність, але й навчає аналізувати, співставляти, глибоко розуміти, відчувати, переживати зміст музики, звертаючи увагу на її виражальні та зображальні засоби.

Досягнення нової якості музично-виконавської майстерності на індивідуальних заняттях з гри на музичному інструменті значною мірою залежить від формування образно-асоціативного мислення та уявлення студентів. Вітчизняними вченими (Н. Гуральник, К.Завалко, О. Єременко, Л. Коваль, А. Козир, О. Михайличенко, Г. Ніколаї, О. Олексюк, О. Отич, В. Орлов, Г. Падалка, Л. Паньків, А. Растригіна, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Черкасов, О. Щолокова) зроблено значний внесок у теорію та практику музично-педагогічної освіти щодо професійної підготовки майбутніх фахівців у навчальних закладах і художньо-естетичного виховання підростаючого покоління. Втім, наявний досвід вимагає додаткового аналізу процесів модернізації музично-педагогічної освіти, що суттєво впливають на якість виконавської майстерності майбутніх учителів на індивідуальних заняттях з гри на музичних інструментах, зокрема у класі баяну.

Музичний розвиток особистості є складним і багатоаспектним явищем. Між його компонентами існують різноманітні взаємозв'язки: між природними задатками та сформованими на їхній основі музичними здібностями, внутрішніми процесами розвитку та переданим ззовні досвідом. Музична діяльність завжди несе в собі не лише різноманітні можливості розвитку здібностей сприйняття звукової палітри світу, але й зазвичай виконує функції психотренінгу таких психічних властивостей, як емоційна стійкість, темперамент, організованість, керованість і лабільність, гнучкість, чуйність. Педагогу необхідно мати знання механізму особистісного розвитку й особливостей наявного психоемоційного

досвіду. Специфіка музичної обдарованості, розвиток музичних здібностей на музичних заняттях вивчається у музичній педагогіці та психології вже значний час. Як відзначав видатний психолог С. Л. Рубінштейн вияв і розвиток здібностей людини - надзвичайно важлива справа, оскільки «...значні здібності, істинний талант зазвичай визначають покликання людини...» [2].

Аналіз музикознавчої літератури доводить, що музика як мистецтво, яке втілює художні образи, дозволяє за допомогою різноманітних засобів виразності передавати переживання людини. Музикознавці розглядають музичне сприйняття як дію складної системи механізмів (Є. В. Назайкінський). При аналізі динамічної структури музичного сприйняття в ряді досліджень виділяється диференціація слухового потоку, яка залежить від рівня музично-перцептивного розвитку того, хто сприймає (О. Г. Костюк), про сприйняття через свідомість (А. Н. Сохор), про необхідність набуття досвіду сприйняття музичного звучання (Б. В. Асаф'єв). У працях науковців відзначається, що музичним сприйняттям керує перцептивна установка, що представляє систему настройки аналізаторів, які концентрують увагу і пам'ять (В. В. Медушевський).

Застосування феномену інтеграції дисциплін художньо-естетичного циклу набуває особливого значення у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. Важливим елементом професійної підготовки є «формування художньо-образного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва. А невід'ємною складовою художньо-образного мислення є оригінальність, яка розкривається через створення суб'єктивно нового продукту, не схожого на вже існуючі. Оригінальністю можна вважати: формулювання незвичайних відповідей, вміння інтуїтивно передбачати і пропонувати нетрадиційні підходи та методи розв'язання поставлених завдань, надавати новизни ухваленим рішенням; виявляти основні властивості об'єктів і явищ та пропонувати нові можливості їх використання, вміння доносити до слухача

незвичні образи; застосовувати авторські техніки виконання творчих завдань» [2, с. 118].

Важливою складовою музично-виконавської підготовки майбутніх фахівців є поступовий розвиток здатності студента до власної творчості, що поетапно здійснюється упродовж усього строку навчання у процесі вивчення дисциплін музично-теоретичного циклу із застосуванням «інтеграційних зв'язків з іншими фаховими дисциплінами, без яких неможливий повноцінний процес творчо-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, що презентує результат і констатує якісно новий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців» [4, с. 315].

Отже, щоб забезпечити високий рівень музично-виконавської підготовки, розвитку музичних здібностей на індивідуальних заняттях з музичного інструменту майбутніх фахівців викладач ВНЗ має передбачити не тільки здатність студента творчо сприймати, інтерпретувати й виконувати музичні твори (інструментальні, ансамбль, гра в оркестрі), що є основним компонентом у процесі творчо-виконавської підготовки майбутніх фахівців, основою розвитку здатності до самотворчості, а й створити умови для процесу творення власних музичних композицій у різних жанрах, стилях і формах: пісні для дітей, окремі музичні твори, імпровізації та інсценізації, театралізовані музично-поетичні постановки, мюзикли, творчі проекти, видовищні заходи тощо. Майбутній вчитель має також володіти методикою навчання, залучати й навчати творчо-виконавській майстерності, сценічно-виконавській інтерпретації студентів інших курсів й інших мистецьких спеціальностей (наприклад, майбутніх учителів хореографічного та образотворчого мистецтва), встановлювати діалог з аудиторією, виявляти відповідальність та ініціативу у творчо-проектувальній і творчо-презентаційній діяльності в інших навчальних закладах (загальноосвітніх та музичних школах, дитячих юнацьких центрах, школах мистецтв, дошкільних закладах, застосовувати

й створювати власну методику творчо-виконавської діяльності, спонукати до авторської спроможності своїх вихованців.

Список літератури:

1. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании: Учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений / Е. А. Медведева, И. К. Левченко, Л.Н. Комиссарова, Т. А. Добровольская. – М.: Академия, 2001. – 248 с.
 2. Плотницька О.В. Застосування феномену інтеграції дисциплін художньо-естетичного циклу у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва// Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: науковий журнал. Педагогічні науки / [гол. ред. П.Ю. Саух, відп. ред. Н.А. Сейко] – Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка – 2016. – №4(86). – С. 116-119.
 3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. Т. 1. – 1989 – 487с.
 4. Стратан-Артишкова Т. Б. Взаємодія мистецтв у процесі художнього пізнання / Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. кол.: В. В. Радул [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ, [Б.р.] – . Вип. 107, ч. 2. – 2012.
-

Подано до друку:

Львівська педагогічна спільнота запрошує всіх бажаючих прийняти участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук», яка відбудеться 22-23 березня 2019 р.
